

TJAŠA JAKOP

MEDNARODNA ZNANSTVENA KONFERENCA V ČAST AKADEMIKU GORANU FILIPIJU

COBISS: 1.15

[HTTPS://DOI.ORG/10.3986/JZ.28.2.15](https://doi.org/10.3986/JZ.28.2.15)

Međunarodni znanstveni skup talijanistike u čast akademiku Goranu Filipiju – Convegno Scienti ico Internazionale di Italianistica in onore dell'accademico Goran Filipi, Bale, 21.–22. 10. 2022

V zadnjih letih je bilo organiziranih kar nekaj simpozijev, posvečenih nedavno preminulim jezikoslovcem; tako je npr. 15. 10. 2022 v Selnici ob Dravi potekal znanstveni simpozij *Zinka Zorko in raziskovanje slovenskih narečij*, ki je bil posvečen akademikinji dialektologinji Zinki Zorko; nedavno preminulemu akademiku, jezikoslovcu, dialektologu, romanistu in prevajalcu Goranu Filipiju pa so bili posvečeni kar trije: koprskemu (*Kontaktna dialektologija akad. Gorana Filipija: mednarodni znanstveni sestanek, 22. oktober 2021*), ki ga je organiziral Center za večjezičnost in medkulturnost Pedagoške fakultete Univerze na Primorskem in na katerem je avtorica tega prispevka sodelovala s prispevkom *Dvojina kot gramatična kategorija* (kasneje objavljenim pod naslovom *Zgodovina dvojninskih oblik v slovenščini* v zborniku), je sledila zagrebška konferenca (10. 10. 2022) in nato še posvet, ki so ga organizirali njegovi nekdanji sodelavci z Univerze v Pulju, z dvojezičnim naslovom *Međunarodni znanstveni skup talijanistike u čast akademiku Goranu Filipiju oz. Convegno Scientifico Internazionale di Italianistica in onore dell'accademico Goran Filipi*.

Srečanje je potekalo v prelepi palači Soardo-Bembo v središču istrskega mesteca Bale na zahodnem obalnem območju Istre. Prvi dan konference (21. 10.) je po pozdravnih nagovorih sledilo plenarno predavanje *Ricordando Goran Filipi. Le sue aperture ad una visione plurilingue* (Spomin na Gorana Filipija. Njegovi nastavki za večjezično vizijo), ki ga je imel prof. **Vincenzo Orioles** (Università degli Studi di Udine). Avtor je govoril o dolgoletnem sodelovanju z dr. Filipijem v obdobju od 1998 do 2004 in o njegovem poznavanju istriotščine, jezikovnega in kulturnega pluralizma ter posledičnem ukvarjanju z jezikovnim stikom med hrvaščino, slovenščino in italijanščino ter njihovimi narečnimi različicami. Pokojnega profesorja je izpostavil kot vzor vsestranske znanstvene osebnosti v mednarodni panorami študija večjezičnosti.

Sledila so sekcijška predavanja. Vsak predavatelj je za uvod v referat povedal nekaj besed o svojem odnosu z dr. Filipijem: od kdaj in od kod poznanstvo in sodelovanje, osebne spomine in izkušnje ipd. **Barbara Buršić Giudici** (Sveučilište

Jurja Dobrile u Puli) je tokrat nastopila skupaj s sinom (**Alberto Giudici**, Universität Zürich) v predavanju *La lenizione in Istria: una vexata quaestio* (Mehčanje soglasnikov v Istri: kočljivo vprašanje); govorila sta o meji med zahodnim in vzhodnim romanskim delom Istre in predstavila dve diametralno različni mnenji oz. teoriji, ki sta jih podala 1) Pavao Tekavčić (*Problemi teorici e metodologici nella ricostruzione dell'istroromanzo* (Teoretični in metodološki problemi pri rekonstrukciji istroromunščine), 1977) in 2) Franco Crevatin (*I dialetti veneti dell'Istria* (Beneški govori Istre), 1982). To tezo sta preverjala na konkretnem primeru besede *scutulèr* 'lesena žlica za zajemanje mleka'. Za njima je nastopila **Sandra Tamaro** (Sveučilište Jurja Dobrile u Puli), predsednica znanstveno-organizacijskega odbora konference, s prispevkom *L'istrorumeno di Goran Filipi* (Istroromunščina Gorana Filipija), v katerem je predstavila dragoceno delo, ki ga je profesor Goran Filipi opravljal pri preučevanju narečij in govorov v Istri. Rezultat njegovega dela so med drugim istroromunski lingvistični atlas in cela serija knjig o istroromunski etimologiji, razdeljenih na pomensko-besedna področja (zoonimi, eleonimi, dendronimi, ornitonimi, entomonimi itd.).

Slika 1: Kologice iz Slovenije: Suzana Todorović (Univerza na Primorskem), Tjaša Jakop (ZRC SAZU) in Agata Šega (Univerza v Ljubljani). Foto: Helena Bažec

Suzana Todorović (Univerza na Primorskem v Kopru) je v predavanju *Skup-no besedišče istrskih narečij* predstavila izraze s področja človekovega telesa (in bolezni), ki so skupni vsem istrskim narečjem, in sicer čakavskemu in slovenske-mu narečju v Istri, črnogorskemu idiomu v Peroju, istroromuščini, istriotščini in istrobeneščini. Pri prikazu se je oprla na obstoječe istrske jezikovne atlase in na druge dialektološke publikacije narečnih korpusov, pri etimologijah izrazov pa na relevantne etimološke slovarje.

Po odmoru je imel **Fabrizio Fioretti** (Sveučilište Jurja Dobrile u Puli) zanimivo predavanje z naslovom *La ma ia nella cultura di massa* (Mafija v množični kulturi), v katerem je predstavil enega najbolj kontroverznih vidikov uporabe poj-

Slika 2: Predavanje T. Jakop, 22. 10. 2022. Foto: Veljko Njegovan

ma mafija kot tudi stereotipov, povezanih z mafijskim svetom, npr. v oglasih ali v glasbi, televizijskih serijah in celo v literaturi. **Paolo Trani** (Sveučilište Jurja Dobrile u Puli) se je v predavanju *Le cose che non si dicono - analisi semantica dell'eufemismo e dell'interdizione linguistica nella lingua italiana* (Kar se ne govori - pomenska analiza evfemizma in jezikovne prepovedi v italijanskem jeziku) dotaknil tematike evfemizmov, s katerimi govorci nadomeščajo prepovedane (t. i. tabuizirane) besede v italijanščini. **Katja Dobrić Basaneže** in **Ivana Lalli Pačelat** (Sveučilište Jurja Dobrile u Puli) sta v predavanju *Višejezični korpusni pristup analizi kolokacija u migracijskom diskursu* (Večjezični korpusni pristop k analizi kolokacij v migracijskem diskurzu) govorili o velikem porastu števila migrantov (zlasti z Bližnjega vzhoda in Afrike) v Evropi leta 2015, o čemer so pisali in govorili tudi mediji in s tem začeli graditi t. i. migracijski diskurz. Avtorici sta se osredotočili na korpusno analizo in primerjali med seboj korpuse angleškega, hrvaškega, nemškega in italijanskega jezika.

Zadnja sekcija prvega dne se je začela s predavanjem **Roberta Blagonija** (Sveučilište Jurja Dobrile u Puli) *Sociolingvističke bilješke uz dijalektološko istraživanje u mjestu Bale-Valle na primjeru vinarske i vinogradarske terminologije* (Sociolingvistični zapiski z dialektološkimi raziskavami v mestu Bale/Valle na primeru vinarske in vinogradniške terminologije), kjer je bilo predstavljeno še neobjavljeno gradivo s področja vinarstva, vinogradništva in kletarstva, zbrano za potrebe izdelovanja *Istriotskega lingvističnega atlasa* v mestecu Bale, in sicer s pomočjo vprašalnice kot tudi iz prosto govorenega narečnega besedila. **Irena Marković** in **Ivana Škevin Rajko** (Sveučilište u Zadru) sta v predavanju *Iskoristivost dijalektalnog i manjinskog elementa u jezičnom krajoliku Zadra* (Uporabnost narečnega in manjšinskega elementa v jezikovni krajini Zadra) analizirali in primerjali narečno in nadnarečno prakso govorcev kraja Zadar in jezikovno rabo v javnem prostoru (razni napisi), ki je izrazito turističen in posledično večjezičen.

Drugi dan konference (22. 10.) se je začel s plenarnim predavanjem **Riccarda**

Bruscaglija (Università degli Studi di Firenze) *Raccontare il Risorgimento: Nievo, Verga, De Roberto* (Renesančne pripovedi: Nievo, Verga, De Roberto), kjer je predstavil zgodbo italijanske revolucije ter mehanizme preživetja stare družbe znotraj nove Italije. **Tjaša Jakop** (Inštitut za slovenski jezik Frana Ramovša ZRC SAZU) je nastopila s prispevkom *Slovensko-hrvaški jezikovni stik v Slovenskem lingvističnem atlasu*; ta namreč v zadnjih desetletjih kot kontrolne točke zajema tudi govore obmejnih krajev na Hrvaškem. Avtorica je v točkah Brest, Hum na Sutli, Dubravica in Banfi v zadnjem desetletju zbirala gradivo na terenu, ga zapisovala in analizirala. V tokratnem predavanju se je osredotočila predvsem na obmejni istrski govor Bresta in ga primerjala z bližnjimi govori na hrvaški in slovenski strani meje (Slum in Rakitovec). Govor Bresta hrvaški dialektologi uvrščajo med buzetske, a izpostavljajo posebnosti govorov na skrajnem severu (npr. govori krajev Slum in Brest), ki so po avtoričinih ugotovitvah značilne tudi za šavrinsko podnarečje istrskega narečja.

Agata Šega (Univerza v Ljubljani) je v prispevku *Primerjalna analiza starejših romanizmov v slovenščini in hrvaščini* obravnavala besedni fond najstarejših romanizmov v slovenskem in hrvaškem jeziku; to so besede, ki so bile prevzete iz praromanščine ali ene od zgodnjih razvojnih faz romanskih govorov do konca 11. stoletja. Po kratki predstavitvi najpomembnejših značilnosti starejših romanizmov v vsakem od obeh jezikov je ugotavljala, v čem se slovenščina in hrvaščina glede te plasti izposojenk ujemata ali razhajata. **Renata Šamo** (Sveučilište Jurja Dobrile u Puli) nam je v prispevku *English-Eskimo and Eskimo-English Vocabularies (1890)* (Angleško-eskimoski in eskimosko-angleški besednjak (1890)) osvetlila angleško-eskimosko in eskimosko-angleško besedišče, tj. slovarček, ki je v knjižni obliki izšel leta 1890 v Washingtonu. Njegov splošni namen je bilo spodbujanje učenja o arktičnih Eskimih in omogočanje lažje komunikacije z njimi, v prvi vrsti pa je služil kot priročnik za aljaške učitelje.

V zaključni sekciji sta **Maja Milovan** in **Valter Milovan** (Državni arhiv u Pazinu, Sveučilište Jurja Dobrile u Puli) v članku *Motivacijsko-semantičke skupine i tvorbene značajke rovinjskih prezimena u prvoj polovini 18. stoljeća* (Motivacijsko-pomenske skupine in tvorbene značilnosti rovinjskih priimkov v prvi polovici 18. stoletja) prikazovala rovinjske priimke iz prve polovice 18. stoletja. Korpusna analiza je bila opravljena na podlagi dveh matičnih knjig iz Rovinja iz let 1700 in 1750. Zadnja referentka v programu konference, **Nina Spicijarić Paškvan** (Zavod za povijesne i društvene znanosti HAZU u Rijeci), je v prispevku *Ornitonimi u pomorskoj terminologiji* (Ornitonimi v pomorski terminologiji) iz bogatega opusa akademika Gorana Filipija izpostavila etimološke in leksikološke analize leksemov, ki pripadajo raznim pomenskim poljem: zlasti ornitonime in izraze s pomenskega polja pomorstva in ladjedelništva. Avtorica je gradivo za prispevek črpala iz slovarja Enrica Rosamanija *Vocabolario marinaresco giuliano-dalmata* iz leta 1975.

Goran Filipi (rojen v Zadru 1954, umrl v Medulinu 2021) je svojo poklicno pot začel v Kopru, sprva kot srednješolski učitelj, kasneje pa je bil predavatelj na Pedagoški fakulteti Univerze na Primorskem, na Fakulteti za humanistične študije Univerze na Primorskem, na Filozofski fakulteti Univerze v Ljubljani, na

univerzah v Pulju, Zadru in Zagrebu ter na več univerzah v Italiji. Bil je mentor številnim doktorskim študentom na Hrvaškem in v Sloveniji. Objavil je več jezikoslovnih atlasov, v katere je zajel istrobeneške, čakavske, istroromunske in istriotske govore. Tekoče je govoril slovensko, hrvaško in italijansko – to so bili tudi jeziki mednarodne konference, ki smo se je udeležili jezikoslovci iz Hrvaške, Italije, Slovenije in Švice. Organizatorji in sodelujoči smo bili mnenja, da bi lahko tovrstna konferenca v čast cenjenemu jezikoslovcu postala tradicionalna in združevala znanstvenike, ki se ukvarjajo z jeziki, govori in jezikovnimi pojavi na hrvaško-italijansko-slovenskem stiku.